

ศึกษาอิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับจารึกหลาเงิน พระนางวิสุทธิเทวี

THE STUDY OF THE INFLUENCE AND BELIEF ABOUT SHEET SILVER INSCRIPTION OF
PHRA NANG WISUDDHIDEVI

พระจักรี ปณฺณาสิริ (พรมปัญญา)

ผศ. (พิเศษ) ดร.ปกรณ มหากันธา. พระมหาอินทร์วงศ์ อิสสรภาณี. ดร.

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาสงฆ์ลำพูน.

Pompanya111@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของ จารึกหลาเงิน พระนางวิสุทธิเทวี (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลความเชื่อของจารึกหลาเงิน พระนางวิสุทธิเทวี ที่มีต่อชุมชนบ้านแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และ (3) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าอิทธิพลความเชื่อของจารึกหลาเงิน พระนางวิสุทธิเทวี ที่มีต่อชุมชนบ้านแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการรวบรวมข้อมูล จากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า

พระนางวิสุทธิเทวี เป็นกษัตริย์ราชวงศ์มังราย องค์ที่ 18 เป็นองค์สุดท้ายในราชวงศ์มังราย (พ.ศ. 2107-2121) ในรัชสมัยพระนางได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และได้สร้างวัดราชวิสุทธาราม (วัดบ้านแปะ ในปัจจุบัน) ปี พ.ศ. 2110 พระนางวิสุทธิเทวี ได้โปรดให้ แสนหลวงดาบเรื่อนหมื่นหลวงเชา และหมื่นตองแต้ม สร้างจารึกหลาเงิน พร้อมทั้งตราราชลัญจกร และตราสังฆราชลัญจกร พระราชทานแก่ชาวบ้านแปะ เพื่อให้ชาวบ้านแปะและชุมชนใกล้เคียง ได้ดูแลรักษาปฏิสังขรณ์ วัดราชวิสุทธาราม

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับจารึกหลา มีอิทธิพลความเชื่อต่อจารีตประเพณีต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ความเชื่อทางสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ภายในชุมชน และมีคุณค่าด้านพิธีกรรม คุณค่าด้านพระพุทธศาสนา คุณค่าด้านขนบธรรมเนียมประเพณี คุณค่าด้านจิตใจ และสังคม และคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : จารึกหลาเงิน. พระนางวิสุทธิเทวี

ABSTRACT

The three objectives of this research as follows: (1) to study the history of sheet silver inscription of Phra Nang Wisuddhidevi. (2) to study the influence and belief about sheet silver inscription of Phra Nang Wisuddhidevi towards Ban Pae community. Ban Pae sub-district. Chom Thong district. Chiang Mai province. and (3) to analyze the value of influence and belief of Phra Nang Wisuddhidevi towards Ban Pae community. Ban Pae sub-district. Chom Thong district. Chiang Mai province. This study is qualitative research by collecting data from books. text books. academic papers related research both Thai and foreign languages and in-depth interviews with key informants.

The study found that Phra Nang Wisuddhidevi was a king of Mengrai dynasty of the 16th and last queen of Mengrai dynasty (2017-2121 BE) that was the era of Lanna kingdom and Mengrai dynasty collapsed under Burma's rule. In the reign of queen maintained Buddhism and built Wisuddhārām temple (Ban Pae Temple in the present). In 2110 BE. Phra Nang Wisuddhidevi gave Saen Luang Dap Duen. Muen Luang Chao and Muen Tong Taem built sheet silver inscription with Royal seal and Sangha seal for giving to Ban Pae community. The Content of sheet silver inscription mention Kallapanākḥāwat that means to give the villagers of Ban Pae and neighboring communities maintained and restored Wisuddhārām. Tax money arising from the farmland rent that gave and brought to maintain the temple and prohibiting authorities of country disturbed Ban Pae people. not to bring labor of Ban Pae people to be an official. for giving Ban Pae people to live and maintain Wisuddhārām temple.

The influence and belief about sheet silver inscription of Phra Nang Wisuddhidevi towards Ban Pae community. Ban Pae sub-district. Chom Thong district. Chiang Mai province found that the influence and belief as follows 1) the influence and belief towards tradition. 2) the influence and belief towards maintaining Buddhism. 3) the social influence and belief. and 4) the influence and belief towards creating relationship in ethnicity within community.

The inscription value of Phra Nang Wisuddhidevi towards Ban Pae community. Ban Pae sub-district. Chom Thong district. Chiang Mai province there are

five aspects. including 1. Ritual value is the mind refuge of community. remedy the problem from supernatural power and conservation of community culture. 2. Buddhism value is a trick of making merit according to Buddhism. the conservation of religious places and maintaining Buddhism. 3. Tradition value is creating relationship in community firmly that bring about to good practice and value highly and preserving tradition. 4. Mental and social value is to realize and love in their roots. causing social rules and regulations. 5. Environment value is to cause the sacred area. to realize the important of environment and causing natural resources conservation.

Keywords : Belief about Sheet Silver Inscription. Phra Nang Wisuddhidevi

บทนำ

อาณาจักรล้านนามีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เป็นอาณาจักรหนึ่งที่สำคัญ โดยมีหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการตั้งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ตั้งแต่อ่อนประวัติศาสตร์ มีพื้นที่กว้างใหญ่จนได้ชื่อว่า “ล้านนา” ตั้งอยู่บริเวณภาคเหนือตอนบน มีสภาพภูมิศาสตร์เป็นเทือกเขาที่สลับซับซ้อนและมีพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขามีแม่น้ำไหลผ่านมีที่ราบที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้มีการตั้งบ้านแปงเมืองมีผู้คนอาศัยอยู่จนพัฒนามาเป็นยุคที่บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดและเสื่อมลงไปตามบริบททางการเมืองจนถึงปัจจุบัน ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 พญามังรายได้รวมกลุ่มบ้านเมืองต่างๆตั้งเป็นอาณาจักรล้านนาขึ้น ใน พ.ศ. 1839 มีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางมีการปกครองโดยราชวงศ์มังรายสืบทอดกันมาจนสิ้นราชวงศ์มังราย จากนั้นอาณาจักรล้านนาก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า พม่าได้ปกครองอาณาจักรล้านนาเป็นเวลา 200 กว่าปี จากนั้นพระยากาวิละได้รวมพลกับพระเจ้าตากสินมหาราชช่วยกันขับไล่พม่าออกไป ซึ่งนับจากนั้นเชียงใหม่ก็กลายเป็นหัวเมืองใหญ่ของสยามประเทศเป็นต้นมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบตะวันตก เป็นเหตุให้รัฐบาลกรุงเทพต้องเข้ามาดูแลหัวเมืองล้านนาเข้ากับส่วนกลาง ต่อมาเชียงใหม่กลายเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย โดยจัดระบบระเบียบให้เป็นแบบเดียวกับกรุงเทพมหานคร (วรรณา คำปาน. 2560. ออนไลน์)

อาณาจักรล้านนามีความเป็นมาอย่างยาวนาน จากการศึกษาทางด้านโบราณคดี และทางประวัติศาสตร์พบโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลาจารึก จารึก คัมภีร์โบราณ และเอกสารโบราณ(พับสา) ส่วนมากจะพบอยู่ในวัดเก่าแก่และในชุมชนเก่าแก่ต่างๆ ทำให้เห็นได้ว่ากษัตริย์ล้านนาและชาวล้านนาในอดีตมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ดังปรากฏในจารึกหลาเงินที่ชุมชนบ้านแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ ในจารึกระบุว่า เป็นจารึกของพระนางวิสุทธิเทวี ทรงเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์มังราย เมื่อปี พ.ศ. 2110 โดยได้โปรดให้ข้าราชการบริหารสร้างจารึกอาชญาลงบนแผ่นเงินเรียกว่า “หลา

เงิน” พร้อมกับ ดวงตราราชลัญจกร (ตราประจำพระเจ้าแผ่นดิน) และสังฆราชลัญจกร (ตราประจำพระสังฆราช) ให้เพื่อพระราชทานแก่ชาวลัวะ ไม่ให้ชาวลัวะได้เดือดร้อนในการงานของราชการ และให้อุปัฏฐากวัดราชวิสุทธาราม (วัดบ้านแปะ ในปัจจุบัน) ได้สมบูรณ์ (ประวิทย์ ตันตลานุกุล. 2552: 8)

ปัจจุบัน จารึกหลาบเงิน ดวงตราสัญลักษณ์ราชลัญจกร และตราสังฆราชลัญจกรถูกเก็บรักษาไว้ในหม้อดินเผา ทาด้วยยางรักและชาดชาวบ้านเรียกว่า “หม้อข้าวลัวะ” แล้วปิดฝาด้วยขามสังคโลกใช้ขี้ผึ้งยาแนวขอบฝาครอบโดยรอบ เพื่อป้องกันความชื้นที่จะเข้าไปทำลาย แล้วนำไปเก็บไว้ในถ้ำบนยอดดอยห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร ทุก 3 ปีทายาททั้ง 3 คนจะขึ้นไปอัญเชิญจารึกตราหลาบเงิน ตราสัญลักษณ์ราชลัญจกร และตราสังฆราชลัญจกร ลงมาจากถ้ำเพื่อเข้าพิธีบวงสรวงวิญญานบรรพบุรุษที่รักษาจารึกหลาบเงิน ดวงตราสัญลักษณ์ราชลัญจกร และตราสังฆราชลัญจกร (ประวิทย์ ตันตลานุกุล. 2552: 12) หากครบกำหนดแล้วไม่ทำพิธีบวงสรวงตามที่เคยปฏิบัติมา จะเกิดภัยพิบัติต่างๆเกิดขึ้นในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเดือดร้อน อยู่ไม่สงบสุขและเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้นในชุมชนมากมาย จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความใคร่รู้ความเป็นมา ของอิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับจารึกหลาบเงินของพระนางวิสุทธีเทวี ที่มีต่อชุมชนบ้านแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1. ประวัติความเป็นมาจารึกหลาบเงินพระนางวิสุทธีเทวี

พระนางวิสุทธีเทวี กษัตริย์เมืองเชียงใหม่ ลำดับที่ 18 พระนางเป็นเชื้อสายราชวงศ์มังราย พระองค์สุดท้าย ครองราชย์โดยตกอยู่ภายใต้อำนาจราชวงศ์ต้องอยู่ ราชอาณาจักรพม่า สันนิฐานพระนางวิสุทธีเป็นมารดาของพระญาเมกุสิสุทธีวงษ์ พระนางไม่ได้เป็นพระมารดาของนราธาเมงสอหรือมังนรธาช่อ กษัตริย์ชาวพม่าที่ครองราชย์ล้านนาสืบต่อมา จารึกที่ฐานพระพุทธรูปวัดชัยพระเกียรติเรียก พระนางวิสุทธีเทวี ว่า “สมเด็จพระมหาเทวีเจ้า ผู้ทรงเป็นใหญ่” ในพงศาวดารเชียงใหม่ เรียกฐานันดร พระนางวิสุทธีเทวี ว่า “มหาอัครราชท้าวณารี” ในพงศาวดารเชียงใหม่ ฉบับภาษาพม่า เรียกพระนางวิสุทธีเทวี ว่า “พระนางมหาเทวี” ในจารึกหลาบเงิน พ.ศ. 2110 เรียกพระนางวิสุทธีเทวีว่า “สมเด็จพระมหาราชเทวีบรมบพิตร พระเป็นเจ้าอยู่หัว” ในตำนานเมืองลำพูน เรียก พระนางวิสุทธีเทวีว่า “มหาเทวี” แสดงว่าเป็นมหาเทวี ตำแหน่งมหาเทวี หมายถึงพระมารดาของกษัตริย์ ในล้านนาผู้ดำรงตำแหน่งมหาเทวีมีบทบาททางการเมืองสูงมาก ตำนานเมืองลำพูนกล่าวถึง พระนางวิสุทธีเทวี ว่ามหาเทวีกินเมือง 14 ปี ก็สิ้นพระชนม์ดังความว่า “ในปีร่วงไค้ ได้อารธนาราชภิเษก 2 หน มหาเทวีรักษาเมืองเชียงใหม่ 14 ปี สิ้นสุดในปีเปิกยี้” แสดงว่า มหาเทวีคงเสวยราชสมบัติในวัยชรา เนื่องจากครองราชย์ได้เพียง 14 ปีก็สิ้นพระชนม์ เมื่อพิจารณาจากโคลงมังทรารบเชียงใหม่ ได้ระบุไว้ในโคลงบทที่ 13 (อักษรวิชัยปัจจุบัน) ยืนยันว่ามหาเทวีเสวยราชย์ในยามชราและทำบุญเป็นประจำหลังบุญเรือนองนำพระญาเมกุสิสุทธีวงษ์ไปไว้หงสาวดี และสถาปนาพระนางวิสุทธีเทวีซึ่งชราภาพแล้วครองล้านนาเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า พระญาเมกุสิสุทธีวงษ์ถูกนำไปในฐานะตัวประกันซึ่งตามหลักการของตัวประกันย่อมต้องมีสัมพันธ์กับกษัตริย์ที่กำลังครองเมืองอยู่อย่างแน่นแฟ้น เพื่อเป็นหลักประกันว่า กษัตริย์องค์ใหม่จะคิด

เชียงใหม่ด้วยเหตุผลนี้ สันนิษฐานว่ามหาเทวีเป็นพระมารดาของพระญาณเมกุสิสุทิวังษ์ (สร้อยดี อ่องสกุล. 2560: 91-92)

ประวัติความเป็นมาของจารึกหลาบเงิน “พระนางวิสุทิวเทวี” เมื่อปี พ.ศ. 2110 พระนางวิสุทิวเทวี ทรงโปรดเกล้าฯ ให้แสนหลวงดาบเรื่อน หมื่นหัวเชิง และหมื่นตองแต้ม ให้ทำจารึกหลาบเงิน (ลักษณะแผ่นโลหะคล้ายใบลานทำด้วยเงินแล้วจารอักษรไทยนิเทศหรือขอมเมืองลงไป มีความยาว 28.9 ซม.) ขึ้นหนึ่งแผ่นพร้อมตราราชลัญจกร และตราสังฆราชลัญจกร (ทำด้วยครึ่ง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 ซม.) เพื่อจะใช้เป็นหลักฐานเอกสารไว้คุ้มครองชาวบ้าน ฮากฮาน. บ้านกองกุน. บ้านอมชูด. บ้านปารวก และบ้านแปะ ชาวบ้านทั้งหลายดังกล่าวมาแล้วนี้เป็นทั้งชนเผ่าลัวะ และ ชาวไทย เพื่อให้ให้เผ่าคุ้มครองและรักษาปฏิสังขรณ์วัดราชวิสุทธาราม อันเป็นวัดที่พระนางวิสุทิวเทวีทรงสร้างขึ้น (ประวัติฯ ตันตลานุกุล. 2552: 8-9)

เนื้อหาที่จารึกลงบนหลาบเงิน ของพระนางวิสุทิวเทวี ความว่า ปีเมืองหม้า เดือน 9 ออก 15 ค่ำ มีอรวายสัน วันเป็กเส็ด สมเด็จพระมหาเทวีราชวิสุทิว บรมบพิตร พระเป็นเจ้าอยู่หัว ตนเป็นพระมหากษัตริย์ สถิต (อยู่ใน) โรง จึงปลงพระราชอาชญาใส่หัว แสนหลวงดาบเรื่อน (ชื่อ) ดวง หมื่นหลวงเซา หมื่นตองแต้ม (ชื่อ) ยี่ ว่า หื้อแบ่งตราหลาบดวงนี้ ไว้รักษาชาวบ้าน รากราน กองชุน ปารวก อมชูด แปะบก ใน 3 อย่างนี้ ทั้งลัวะทั้งไทย เขาหากเป็นข้าราชทานมาเผ่าวัดราชวิสุทธาราม ปางมี 7 คน ส่วยเบี้ย (ส่วย) คำขากี้ดี ฝูฝอยอันเกิดมีในแผ่นดินราชทานทั้งหมด กี้ดี ค่านบ้านแปะ 500 เงิน จูปีกี้ดี เป็นราชทานอุปฐากในวัดราชวิสุทธาราม จูปี เจ้าแคว่น (เจ้า) ฟอน อย่างลัวะ อย่างกวน อย่างเอา ส่งหาบ อยู่มือ หื้อควรว อย่าใส่หญ้าช้าง หญ้าม้า แก่เขา หื้อไว้ได้ตามพระราชอาชญา อันใดบใช้การวัด เป็นการศึกษา (การ) เวียก รังพา อย่าใส่ อย่าแต่งหื้อเขา เหตุเขาทั้งหลายหากเป็นข้าหน้าหยาด พระราชทาน (ฮันส์ เพนธ์ และศรีเลา เกษพรหม และอภิรดี เตชะศิริวรรณ. 2550: 154-155)

แปลเป็นภาษาไทยกลาง ความว่า ปีเถาะ ตรงกับ วันพุธ ที่ 21 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2110 เดือน 7 ขึ้น 15 ค่ำ พระนางวิสุทิวเทวี ผู้เป็นมหากษัตริย์แห่งเมืองเชียงใหม่ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ แสนหลวงดาบเรื่อน หมื่นหลวงเซา หมื่นตองแต้ม ให้ทำจารึกหลาบเงินขึ้นแผ่นหนึ่ง เพื่อจะได้ให้ใช้เป็นหลักฐานเอกสารไว้คุ้มครองชาวบ้านรากราน บ้านกองกุน บ้านปารวก บ้านอมชูด และบ้านแปะ ให้ชาวบ้านทั้งหลายดังกล่าวมาแล้วนี้ทั้งชาวลัวะ และชาวไทย ให้พวกเขาเหล่านั้นเป็นผู้ดูแลวัดที่พระนางวิสุทิวเทวี ได้ทรงหลังน้ำพระราชทานไว้แล้ว เพื่อให้เผ่าคุ้มครองดูแลและรักษาปฏิสังขรณ์วัดราชวิสุทธาราม อันเป็นวัดที่พระนางวิสุทิวเทวีทรงรับสั่งให้สร้างขึ้น รวมทั้งดอกผลอันเกิดจากที่ดินซึ่งได้พระราชทานไว้เป็นค่าเช่านาปีละ 500 บาท ก็ให้นำไปบำรุงรักษาวัดราชวิสุทธาราม ฉะนั้นจึงมีพระราชโองการสั่งห้ามกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการต่างๆ อย่าเข้าไปรบกว้นก้าวกายแทรกแซงชาวบ้านทั้งหลายที่ได้รับความคุ้มครองจากจารึกหลาบเงินนี้ อย่าเกณฑ์แรงงานเขาไปหาบหามสิ่งของ อย่าให้เขาต้องเข้าเวรอยู่ยาม และอย่าเกณฑ์เขาไปเกี่ยวหญ้าให้ช้างม้า ปล่อยให้เขาอยู่ปฏิบัติสนองพระเดช

พระคุณตามอาชญา งานใดที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยกับเขาห้ามให้สั่งให้เขาไปทำ ทั้งนี้เพราะเขาทั้งหลายเหล่านั้นได้รับการโปรดเกล้าพระราชทาน ให้ดูแลวัดราชวิสุทธารามไปแล้ว

ในอดีตการทำพิธีบวงสรวงพลีกรรมต่อจาริกของพระนางวิสุทธีเทวี ไม่ได้กำหนดวันและเวลาที่แน่ชัดในการทำพิธีบวงสรวงพลีกรรม จึงทำให้บางครั้งบางปีเมื่อถึงวันและเวลาจัดพิธีบวงสรวงทายาทก็ลืมทำพิธีจึงไม่ได้จัดพิธีบวงสรวงพลีกรรม ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชน ดังนี้

ผลกระทบด้านวิถีชีวิต ในอดีตหลังจากกำหนดวันเวลาในการบวงสรวงวิญญาณบรรพบุรุษที่รักษาจาริกพระนางวิสุทธีเทวีแล้ว เมื่อครบกำหนดก็ทำพิธีไปตามที่เคยทำอย่างเช่นเคย แต่ในปีนั้นคณะทายาทและชาวบ้านได้ปรึกษาหารือกันถึงความสะดวกสบายในการเก็บรักษาจาริกพระนางวิสุทธีเทวี เพื่อจรรโลงรักษาประเพณีในการบวงสรวงในครั้งต่อไป ได้สะดวกและไม่ลำบากในการปีนเขาขึ้นไปอัญเชิญหม้อดินที่บรรจุจาริกหลาเงิน พระนางวิสุทธีเทวีลงมาเข้าพิธี และมีมติให้เก็บหม้อดินกับจาริกพระนางวิสุทธีเทวีไว้ในวัดบ้านแปะ เมื่อมีผู้สนใจใคร่จะศึกษาก็นำมาให้ศึกษาได้ง่ายๆไม่ต้องรอให้ครบกำหนดทำพิธี ในครั้งนั้นหลังจากทำพิธีบวงสรวงในปีนั้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทายาททั้ง 3 คนก็นำเอาหม้อดินดังกล่าวไปเก็บไว้ในวิหารของวัดบ้านแปะ เพื่อความสะดวกตามที่ได้ประชุมตกลงกันไว้ เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนก็เกิดขึ้นกับชาวบ้านในชุมชน ภายใน 1 อาทิตย์หลังจากอัญเชิญจาริกพระนางวิสุทธีเทวีมาไว้ในวิหารวัดบ้านแปะ นั้นชาวบ้านตายโดยไม่ทราบสาเหตุถึง 3 คน ได้แก่ เหตุการณ์ที่ 1 คือ หลับตาย เหตุการณ์ที่ 2 นั่งทานข้าวตาย เหตุการณ์ที่ 3 เกี่ยวข้าวตาย

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อชาวบ้านนำวัวควายไปเลี้ยงบริเวณใกล้บริเวณนั้นวัวควายล้มตายโดยไม่รู้สาเหตุ บางครั้งชาวบ้านนำวัวควายไปเลี้ยงใกล้บริเวณนั้นวัวควายเกิดอาการล้มลงน้ำลายฟูปากเหมือนเป็นโรค เมื่อเจ้าของวัวควายเห็นอย่างนั้นก็รู้ได้ทันทีว่าสาเหตุเกิดจากวิญญาณบรรพบุรุษที่รักษาจาริกพระนางวิสุทธีเทวี เจ้าของวัวควายจึงนำดอกไม้ธูปเทียนเท่าที่หาได้ไปบอกกล่าวและขอให้วัวควายฟื้นคืนแล้วจะนำเครื่องมาบวงสรวงแทน ถ้าขอไว้ไม่ทันวัวควายตัวนั้นก็ตาย แต่ถ้าขอทันวัวควายก็กลับฟื้นคืนเหมือนไม่ได้เกิดอะไรขึ้น หลังจากเจ้าของวัวควายขอแล้วจึงกลับไปนำเครื่องบวงสรวงพลีกรรมมาถวายตามคำขอไว้ บางครั้งชาวบ้านต้อนวัวควายจากบนดอยกลับเข้าคอกในหมู่บ้าน เมื่อต้อนวัวควายผ่านเชิงเขาบริเวณนั้นบางครั้งวัวควายก็ล้มเกิดอาการแบบนั้นขึ้น ชาวบ้านเจ้าของวัวควายก็นำดอกไม้ธูปเทียนเท่าที่หาได้ไปบอกกล่าวและขอ แล้วก็ไปนำเครื่องไปบวงสรวงเหมือนที่เคยทำกันมา บางครั้งในฤดูทำนาเสร็จชาวบ้านจะต้อนวัวควายขึ้นไปเลี้ยงแบบปล่อยบนดอย เมื่อต้อนขึ้นเขาไปแล้วก็ปล่อยให้หากินเองทำให้บางที่วัวควายก็เข้าไปกินหญ้าในเขตบริเวณใกล้บริเวณถ้าที่นั้นทำให้วัวควายล้มตายโดยไม่ทราบสาเหตุ เป็นที่น่าแปลกใจเมื่อวัวควายล้มตายในบริเวณนั้นจะไม่มีสัตว์ใดมากินซากวัวควายที่ตายในบริเวณนั้นเลย ชาวบ้านจึงสันนิษฐานว่าอาจจะมาจากวิญญาณบรรพบุรุษที่รักษาจาริกพระนางวิสุทธีเทวีแน่นอน เมื่อเหตุทั้งหลายเกิดขึ้นชาวบ้านและทายาทก็ปรึกษาหารือหาสาเหตุนั้น ทำให้รู้ว่าการไม่ทำพิธีบวงสรวงบรรพบุรุษที่รักษาจาริกพระนางวิสุทธีเทวี

เป็นลักษณะไม่ได้กำหนดที่แน่นอนจึงทำให้เกิดขึ้น ชาวบ้านและทายาทจึงตกลงกันว่าจะทำพิธีบวงสรวงพิธีกรรมบรรพบุรุษที่รักษาจารึกพระนางวิสุทธีเทวี ว่าตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป 3 ปีจะทำพิธีบวงสรวง 1 ครั้ง จึงนำดอกไม้ธูปเทียนไปบอกกล่าวต่อวิญญาณบรรพบุรุษที่รักษาจารึกพระนางวิสุทธีเทวี หลังจากนั้นชาวบ้านก็อยู่กันปกติสุขเป็นต้นมา

2. อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับจารึกหลายเงินของพระนางวิสุทธีเทวี ที่มีต่อชุมชนบ้านแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับจารึกหลายเงิน พระนางวิสุทธีเทวี ที่ปรากฏได้แก่

(1) อิทธิพลที่มีต่อจารีตประเพณีในชุมชน พบว่าความสัมพันธ์ทางความเชื่อระหว่างชุมชนกับจารีตประเพณีมีความสัมพันธ์มาแต่อดีต โดยเฉพาะจารีตพระพุทธศาสนาก่อให้เกิดประเพณี ในรอบปีทั้ง 12 เดือนที่ยึดโยงชุมชนให้อยู่ในครรลองของความเชื่อ โดยมีประเพณีเป็นศูนย์กลาง นอกจากประเพณีในรอบปี ยังพบว่ามีประเพณีในรอบ 3 ปี คือ ประเพณีอัญเชิญ จารึกหลายเงิน ของพระนางวิสุทธีเทวีออกมาให้ชุมชนให้สักการะ และเกิดสำนึกในรากเหง้าของตนเสมอ ซึ่งเป็นจารีตประเพณีที่ชุมชนต้องพึงทำเสมอเมื่อครบรอบ 3 ปี อย่างไรก็ตาม พระครูสุจิตปัญญารัตน์ กล่าวถึงการผสมผสานระหว่างความเชื่อดังกล่าวนี้นี้ว่า เป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับพระพุทธศาสนา ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนบ้านแปะและบ้านทุ่งพัฒนา นับถือพระพุทธศาสนามาตั้งแต่สร้างบ้านแปงเมือง แต่ยังคงรักษาสืบทอดความเชื่อของชนเผ่าลัวะ ที่เกี่ยวกับการบูชาพิธีกรรมบรรพบุรุษ ไว้อย่างต่อเนื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวต่ออีกว่า นอกจากนี้ชาวบ้านยังเชื่อในเรื่องลี้ลับ โชคลางความเชื่อแบบพราหมณ์ ทั้งนี้พระพุทธศาสนา ผี และพราหมณ์ จึงผสมผสานกัน เกิดเป็นความเชื่อของชุมชน ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของบรรพบุรุษของชนเผ่าลัวะ ที่ได้ถ่ายทอดคติความเชื่อเหล่านี้มาจนถึงรุ่นต่อรุ่นจนถึงรุ่นลูกหลาน ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชนจึงมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ผี พราหมณ์ มาโดยตลอด จะเห็นได้จากประเพณี 12 เดือน โดยเฉพาะพิธีพิธีกรรมต่อจารึกหลายเงิน ที่ชาวบ้านร่วมกันสานต่อมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งพิธีพิธีกรรมต่อจารึกหลายเงิน ผู้คนในชุมชนบ้านแปะและบ้านทุ่งพัฒนา ให้ความเคารพ และให้ความสำคัญเป็นอย่างมากทุกคร้วเรือนจะรวบรวมปัจจัย และข้าดอกดอกไม้ อาหารหวานคาว ผลไม้มาร่วมพิธีพิธีกรรมอย่างพร้อมเพียงกัน โดยมี “ตั้งข้าว” เป็นผู้ทำหน้าที่ประกอบพิธีพิธีกรรม จารึกหลายเงินจึงถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อชุมชน เช่นเดียวกับพระพุทธศาสนาความเชื่อที่มีมาแต่บรรพชน ได้มีอิทธิพลและความสำคัญต่อชุมชนอย่างมาก ก่อให้ทุกๆ 3 ปี จะประกอบพิธีพิธีกรรมบวงสรวงขึ้นมา 1 ครั้งหากเวียนมาครบกำหนดไม่ประกอบพิธีพิธีกรรมบวงสรวงหรือประกอบพิธีเข้าไป จะทำให้ชุมชนบ้านแปะและชุมชนบ้านทุ่งพัฒนาเกิดภัยพิบัติต่างๆขึ้นในชุมชน ทว่าชาวบ้านยังมีความเชื่ออีกว่าเมื่อมีงานบุญหรืองานทำบุญใหญ่ที่เกิดขึ้นในวัด และในชุมชนจะต้องให้ตั้งข้าวไปบอกกล่าวทวดตาอารักษ์และวิญญาณบรรพบุรุษที่รักษาจารึกหลายเงินทุกครั้ง หากไม่ได้บอกกล่าวในงานบุญครั้งนั้นๆก็จะมีเหตุการณ์ต่างๆที่จะทำให้งานบุญเป็นไปไม่เรียบร้อย

ดิงาม และชาวบ้านก็เชื่อในการทำบุญ ทำนุบำรุงวัดบ้านแปะตามที่จารึกหลายเงินได้กล่าวไว้ เชื่อว่า หากใครได้ทำนุบำรุงวัดก็จะมีบุญรุ่งเรืองมาก (พระครูสุจิตปัญญารัตน์. 2562) ดังนั้นพอที่จะสรุปได้ว่าชาวบ้านมีธรรมเนียมจารีตประเพณีที่ปฏิบัติกันมาสืบรุ่นต่อรุ่น อิทธิพลของจารึกหลายเงินส่งผลให้ชุมชนมีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น ผู้ที่จะเป็นตั้งข้าวต้องมีเชื้อสายที่ถูกแต่งตั้งมาตั้งแต่อดีต เป็นต้น เป็นภาพสะท้อนการถือปฏิบัติที่เคร่งครัดมาจนถึงทุกวันนี้

(2) อิทธิพลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ปรากฏในการการกัลปนาผู้คน ให้เป็นข้าวัดทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ดังความในจารึกกล่าวว่า “หื้อแบ่งตราหลายดวงนี้ ไว้รักษาชาวบ้านรากราน กองขรูน ป่าววก อมขรูด แปะบก ใน 3 ยางนี้ ทั้งลัวะทั้งไทย เขาหากเป็นข้าราชทานมาเฝ้าวัดราชวิสุทธาราม ปางมี 7 คน ส่วยเบี้ย (ส่วย) คำขากี้ดี ฝูยฝอยอันเกิดมีในแผ่นดินราชทานทั้งม่งล กี้ดี ค่านา บ้านแปะ 500 เงิน จูปีกี้ดี เป็นราชทานอุปฐากในวัดราชวิสุทธาราม จูปี เจ้าแคว่น (เจ้า) ฟอน อย่ากลัว อย่ากวน อย่าเอาส่งหาบ อยู่มือ ทือคร้ว อย่าใส่หญ้าช้าง หญ้าม้า แก่เขา หื้อไว้ได้ตามพระราชอาญา อันใดบ่ใช้การวัด เป็นการศึก (การ) เวียก รังพา อย่าใส่ อย่าแต่งหื้อเขา เหตุเขาทั้งหลายหากเป็นข้าหน้าหยาดพระราชทาน” (อินส์ เพนซ์ และศรีเลา เกษพรหม และอภิรดีเตชะศิริวรรณ. 2550: 154-155)

เมื่อถอดความพบว่า พระนางวิสุทธิเทวี ทรงมีพระราชอำนาจให้แสนหลวงดาบเรื่อน หมื่นหลวงเขา หมื่นต้องแถม ให้ทำตราหลายเงินจารึกขึ้น ให้ชาวบ้านเป็นข้าทาสรับใช้ทำนุบำรุงวัดที่พระองค์ได้สร้างขึ้น ทั้งนี้พระองค์ยังกำชับสั่งห้ามก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการต่างๆ นำชาวบ้านไปรับใช้งานอื่นหรือเกณฑ์เป็นไพร่พลทหารรบ

อิทธิพลจากจารึกดังกล่าวก่อให้เกิดชาวบ้านแปะและชาวบ้านทุ่งพัฒนาช่วยกันทำนุบำรุงวัดราชวิสุทธารามมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิชาญ ไชยวรรณ ว่า “ชุมชนจะให้ความอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี เมื่อมีการงานอะไรเกิดขึ้นเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาก็จะช่วยกันอย่งเต็มที่ เพราะเชื่อว่าหากได้ปฏิบัติตามจารึกหลายเงิน ที่พระนางวิสุทธิเทวีไปปลงอาญาไว้จะทำให้เจริญยิ่งขึ้น” (วิชาญ ไชยวรรณ. 2562) ไพวรรณ สมใจ กล่าวถึงอิทธิพลของพระราชอำนาจว่า “คนในชุมชนมีความเชื่อว่า เมื่อได้ทำนุบำรุงวัดตามอาญาที่กล่าวไว้ในจารึกหลายเงิน จะทำให้อยู่เย็นเป็นสุข จึงทำให้วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนในชุมชนรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี เหมือนดังคำสอนของพระพุทธศาสนา ดังที่พระนางวิสุทธิเทวีได้โปรดเกล้าให้ชาวบ้านแปะช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบต่อกันไปให้เจริญรุ่งเรือง” (ไพวรรณ สมใจ. 2562)

(3) อิทธิพลต่อชุมชน ความสำคัญจารึกหลายเงิน ทำให้ชุมชนมีความเกี่ยวโยง ร้อยรัดกันมากขึ้นด้วยพิธีกรรมพลีกรรม อนึ่งใจความสำคัญของจารึกหลายเงิน ก่อให้สำนึกในราชโองการและรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า อิทธิพลของจารึกหลายเงินของ

พระวิสุทธิเทวีมีส่วนหล่อหลอมให้ชุมชนเกิดความสามัคคี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้หยิบยกทัศนะของผู้ให้ข้อมูลมาอธิบายเพื่อให้เห็นภาพความสำคัญดังนี้

สร้อยดี อ่องสกุล แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของหลาเงินที่มีต่อชุมชนว่า “ชาวบ้านมีพระพุทธศาสนาและจาริกหลาเงิน เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน จึงทำให้สังคมชาวบ้าน มีความอบอุ่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันตามหลักของพระพุทธศาสนา และสามัคคีกันตามจาริกหลาเงิน” (สร้อยดี อ่องสกุล. 2562)

สรารุช รูปิน กล่าวว่าจาริกหลาเงิน เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของลูกหลานบ้านแปะ ฝิหลาและวิญญานบรรพบุรุษ คือรากเหง้าของชุมชนเป็นทั้งจาริตทางสังคม และเป็นกฎระเบียบ “หน้าหมู่” ต้องการมารวมปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสืบๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน (สรารุช รูปิน. 2562)

ศรีเลา เกษพรหม กล่าวถึงอิทธิพลจาริกหลาเงิน ก่อให้สังคมที่มีความสามัคคีเป็นอย่างดีเมื่อจะทำพิธีกรรมชาวบ้านก็จะ พร้อมใจช่วยเหลือในการทำพิธีเท่าที่ตนจะสามารถทำได้ จึงทำให้สังคมเกิดความสามัคคี (ศรีเลา เกษพรหม. 2562)

(4) อิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ภายในชุมชน จากความหลากหลายของชาติพันธุ์ในพื้นที่ ในอดีตนอกจากชาติพันธุ์กลุ่มหลักคือไทยวน ในจาริกหลาเงินของพระนางวิสุทธิเทวี ยังกล่าวถึงชนพื้นเมืองหรือชนดั้งเดิม คือกลุ่มลัวะและกะเหรี่ยง ปรากฏอยู่ในเนื้อหาซึ่งกล่าวถึงชนดั้งเดิมว่า “หื้อแบ่งตราหลาดวงนี้ ไว้รักษาชาวบ้าน รากราน กองขรูน ปารวก อมขรูด แปะบก ใน 3 อย่างนี้ ทั้งลัวะทั้งไทย” (ฮันส์ เพนซ์ และศรีเลา เกษพรหม และอภิรดี เตชะศิริวรรณ. 2550: 154-155) เมื่อถอดความจะพบว่าพระนางวิสุทธิเทวีทรงเห็นถึงความสำคัญและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนในพื้นที่ ที่กล่าวว่าทรงสร้างหลาเงินไว้ให้ชาวบ้านรักษา มีชาวกะเหรี่ยง(ยาง) ลัวะไทยวน (ไทย) ช่วยกันรักษาแต่กระนั้นเมื่อประกอบพิธีพิธีกรรมจาริกหลาเงิน พบว่าพิธีกรรมดังกล่าวไม่สามารถประกอบได้ด้วยชนกลุ่มเดียวเท่านั้น ทุกชาติพันธุ์ต้องมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งในพิธีกรรมดังกล่าวได้กำหนดว่า ตั้งข้าวหรือผู้อุยเชิญต้องมีเชื้อสายจากบรรพบุรุษโดยตรงและเค้าบรรพบุรุษชุมชนบ้านแปะเดิมเป็นชาวลัวะ

อภิรดี เตชะศิริวรรณ กล่าวว่า “ชาวลัวะ และชาวบ้าน ที่สืบเชื้อสายจากหมู่บ้านที่มีชื่อปรากฏในหลาเงิน ยังคงสืบทอดพิธีกรรม บูชาเช่นสังเวตราหลาเงิน จนกลายเป็นประเพณีสำคัญ และยังคงสืบทอดพิธีกรรม จนกลายเป็นประเพณีสำคัญของคนในชุมชนจนถึงปัจจุบัน” (อภิรดี เตชะศิริวรรณ. 2562) ทั้งนี้ กองแก้ว ตาบุญใจ ผู้เป็นตั้งข้าว กล่าวว่า “พิธีกรรมดังกล่าวอุยเชิญต้องเป็นเชื้อสายสกุลเดียวกับตั้งข้าวที่สืบมาตั้งแต่บรรพบุรุษเท่านั้น และชุมชนต้องให้การเคารพผู้เป็นตั้งข้าวประกอบพิธีกรรมแทนไม่ได้ เพราะตั้งข้าวที่สืบต่อกันมา เป็นผู้ได้รับพระราชจากพระนางวิสุทธิเทวี” (กองแก้ว ตาบุญใจ. 2562) คำสัมภาษณ์ดังกล่าวเมื่อเทียบกับเนื้อหาของจาริกหลาเงินจะพบว่าเนื้อหาดคล้องกัน เมื่อเปรียบเทียบการประกอบพิธีกรรมในอดีตการเคารพชนดั้งเดิมเป็นปรากฏการณ์

สำคัญต่อการสร้างมั่งคั่งชุมชนและแสดงท่าทีอ่อนน้อมต่อผู้มาก่อน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยสันนิษฐานพิธีพลีกรรมจารึกหลาบาเงินคงจะได้รับอิทธิพลจากการประกอบพิธีกรรมในอดีต ดังเช่น สมัยพญามังรายปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ล้านนา เมื่อก่อสร้างเมืองเสร็จ ได้ให้ชาวลัวะซึ่งเป็นชนดั้งเดิมจูงสุนัขเข้าในเขตเวียง(เมือง)ก่อน เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อราชวงศ์มังรายได้แผ่ขยายปกครองเมืองเชียงตุง พบการมีปฏิสัมพันธ์กับชนกลุ่มลัวะโดยเจ้าฟ้าเชียงตุงได้มอบตำแหน่งทางการปกครองให้กับชาวลัวะ และในยุคสมัยพญามังรายตีเมืองหริภุญไชย พระองค์ได้ส่งอ้ายฟ้า ซึ่งเป็นขุนนางชาวลัวะเป็นจารบุรุษ(ไส้ศึก)ในสมัยพญาญีบา ผู้ปกครองนครหริภุญไชย ทั้งนี้กล่าวว่าชนพื้นถิ่นหรือลัวะ มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับความเป็นมาในสมัยราชวงศ์มังรายมาโดยตลอด ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าส่วนหนึ่งชนเผ่าลัวะ อาจมีนิสัยซื่อสัตย์ จงรักภักดี แม้กระทั่งปัจจุบันที่อำนาจเจ้าฟ้าหมดไปจากเมืองเชียงตุงแล้วก็ตาม กลุ่มคนลัวะหรือไทหลอย ยังได้รับหน้าที่เฝ้าบ้าน หรือสถานที่ ของเครือญาติเจ้าฟ้าเชียงตุงอยู่ ทั้งนี้ภาพสะท้อนจารึกหลาบาของพระนางวิสุทธิเทวีอาจมีนัยยะสำคัญในการปกป้องพื้นที่และรักษาชนพื้นถิ่นที่ประกอบด้วยลัวะ กะเหรี่ยง ไทยวน อาจเป็นไปได้ เพราะในจารึกมีคำสั่งห้ามเกณฑ์ผู้คนเป็นไพร่พลทหารหรือใช้ทำงานอย่างอื่น นอกเหนือการบำรุงบำรุงพระพุทธศาสนาและช่วยกันรักษาวัดวิสุทธิธาราม แม้ว่า จะหมดยุคสมัยของพระนางวิสุทธิเทวีพระราชอำนาจที่แปรเปลี่ยนเป็นอำนาจศักดิ์เหนือธรรมชาติ กลับสร้างขอบเขตพื้นที่ให้กับผู้คนเป็นชนที่ถูกคุ้มครองการทางการเมือง สังเกตได้จากเรื่องเล่าของ ก่องแก้ว ตาบญูใจใน ว่า สมัยพระเจ้าสุทโธทรมหาราช ได้กวาดต้อนชาวบ้านในเมืองเชียงใหม่เพื่อจะนำไปเป็นเชลยในเมืองพม่า ในหมู่เชลยนั้นยังมีข้าทาสวัดราชวิสุทธิธารามติดไปด้วย เมื่อลุล่วงแม่น้ำคงกลับข้ามไม่ได้ด้วยประการทั้งปวง จึงใช้ขุนนางไปเฝ้าถามและพบจารึกหลาบาเงิน ว่าด้วยการกัลปนาข้าทาสวัดวิสุทธิธาราม ซึ่งถูกกัลปนาด้วยพระนางวิสุทธิเทวีกษัตริย์พระองค์ก่อน จึงปล่อยตัวกับสู่พื้นที่ดั้งเดิม ดังนั้น ความหลากหลายของชนในพื้นถิ่น ด้วยพระราชอำนาจที่มองกาลไกลของพระนางวิสุทธิเทวี ได้ใช้จารึกหลาบาเงินเป็นสัญลักษณ์แห่งการร้อยรัดผู้คนหลากหลายเผ่าพันธุ์อยู่ร่วมกันและสืบสานพระพุทธศาสนา และรักษาพื้นที่อาณาเขตมาจวบถึงปัจจุบัน (ก่องแก้ว ตาบญูใจ. 2562)

3. คุณค่าจารึกหลาบาเงินของพระนางวิสุทธิเทวี ที่มีต่อชุมชนบ้านแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณค่าจารึกหลาบาเงิน พระนางวิสุทธิเทวี มีดังนี้

(1) คุณค่าความเชื่อด้านพิธีกรรม การทำพิธีพลีกรรมบวงสรวงจารึกหลาบาเงิน ที่ชุมชนบ้านแปะ และชุมชนบ้านทุ่งพัฒนาที่ได้กระทำสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจวบจนปัจจุบัน มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลให้ดำรงอยู่อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับ ประเพณี 12 เดือนและวัฒนธรรมของชุมชน ที่ได้ยึดถือให้ความเคารพในวิญญาณบรรพบุรุษ เชื่อว่าวิญญาณบรรพบุรุษคอยปกป้องรักษาให้คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข

(2) คุณค่าด้านพระพุทธศาสนา ระบบความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ของชุมชนบ้านแปะและบ้านทุ่งพัฒนา นอกจากจะนับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลักแล้ว ยังยึดจารึกหลาบาเงินเป็นศูนย์จิตใจใน

การดำเนินชีวิตของชาวบ้านด้วย พระครูสุจิตปัญญารัตน์ กล่าวไว้ว่า “ความเชื่อด้านพระพุทธศาสนา เป็นความเชื่อที่บริสุทธิ์สืบทอดต่อกันมา ที่มีมาแต่โบราณกาล ก่อนที่จะทราบความหมายและความ เป็นมาของหลาบเงิน ครั้นเมื่อทราบแล้วก็ทำให้เกิดความเชื่อยิ่งๆ ขึ้นไป เพราะจารึกนั้นจะกล่าวถึง ความเป็นมาของวัดวาอารามที่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินได้สร้างและถวายไว้ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะ ชุมชนบ้านแปะ มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบันคือ การทำบุญใส่บาตรทุกวัน พระไม่มีเว้นตลอดทั้งปี” (พระครูสุจิตปัญญารัตน์. 2562)

(3) คุณค่าด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อในขนบธรรมเนียมประเพณี ชาวบ้านใน ชุมชนบ้านแปะและบ้านทุ่งพัฒนา ยังมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ที่มี ความเกี่ยวข้องกับจารึกหลาบเงิน และมีความสำคัญต่อการดำเนินวิถีชีวิต พระครูสุจิตปัญญารัตน์ กล่าวว่า พิธีพลีกรรมจารึกหลาบเงินเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งของชุมชน นอกจากนั้นชาวบ้านยังเชื่อตามจารึกหลาบเงินว่า วัดวิสุทธารามที่สร้างขึ้นโดยพระนางวิสุทธีเทวี เมื่อ ได้อุปฐากดูแลเอาใจใส่ก่อให้เกิดความเป็นมงคล ดังนั้นเมื่อทางวัดมีกิจกรรมทางศาสนาขึ้น พบว่า ชาวบ้านในชุมชนต่างร่วมกันจัดเตรียมสถานที่และร่วมงานทำบุญ ทั้งนี้ พระครูสุจิตปัญญารัตน์ ยังกล่าว อีกว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นภายในวัดทำให้ผู้คนมาทำบุญ พบปะพูดคุยและทำงานร่วมกัน เช่น การทำบุญใส่ บาตรทุกวันพระ ตลอดทั้งปี การทำบุญถวายทานข้าวใหม่ หิงไฟพระเจ้า งานประเพณีสงกรานต์ปีใหม่ เมือง งานทำบุญสงฆ์น้ำพระธาตุ เป็นต้น ทั้งนี้คงจะเห็นว่าพื้นที่ทางประเพณีที่จัดขึ้นภายในวัดได้เปิด กว้างให้ชุมชนสร้างปฏิสัมพันธ์กัน (พระครูสุจิตปัญญารัตน์. 2562)

(4) คุณค่าด้านจิตใจและสังคม ความเชื่อเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของสังคมมนุษย์ ความเชื่อคือ ความยึดมั่นถือมั่นซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตและความมั่นคงของสังคม พิธีพลีกรรมบวงสรวง จารึกหลาบเงิน ทำให้เกิดความเชื่ออันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชน เกิดความเป็น ระเบียบทางสังคมขึ้น เกิดความสามัคคี ทำให้สังคมเป็นกลุ่มเป็นก้อน

(5) คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม พิธีพลีกรรมบวงสรวงจารึกหลาบเงิน เป็นผลทางอ้อมที่เกิดขึ้น ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพราะพิธีพลีกรรมบวงสรวงจารึกหลาบเงิน เป็นการทำก่อนจะลงเพาะปลูกข้าว และเป็นกุศโลบายในด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน ก่อเกิดพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ บริเวณพื้นที่ป่าถ้ำที่จัดเก็บรักษา จารึกหลาบเงิน แสดงถึงการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญของชุมชนซึ่งชาวบ้านต่างเชื่อว่า ป่าบริเวณ ดังกล่าวเป็นที่สิงสถิตของผีบรรพชนผู้ล่วงลับและข้าววัดที่ถูกกลบนาสติดอยู่ และยังทำให้ตระหนักถึง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ด้วยพื้นที่ป่าบริเวณถ้ำเก็บจารึกหลาบเงินเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่ และมากมายด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ดังจะเห็นว่าอิทธิพลความเชื่อที่แฝงด้วยอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ชุมชน ไม่กล้าลวงล่าตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งพระครูสุจิตปัญญารัตน์ กล่าวว่า “ถ้าบุคคลใดได้ตัดไม้ทำลายป่า ซึ่ง ถือว่าเป็นต้นไม้ ที่อยู่ต้นน้ำลำธาร ก็จะมีอันเป็นไป” (พระครูสุจิตปัญญารัตน์. 2562) ยังถือว่าเป็นการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากความเห็นของ ศรีเลา เกษพรหม กล่าวว่า “ชุมชนบ้านแปะ ได้นำ

จาริกหาเงินมาเป็นกุศโลบาย ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพราะชาวบ้านมีความเชื่อในการปฏิบัติต่อการดูแลบริเวณที่เก็บรักษา และบริเวณทำพิธีกรรมต่อจาริกหาเงิน จึงทำให้เป็นการทำให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ไม่ถูกทำลาย” (ศรีเลา เกษพรหม. 2562) เป็นต้น และช่วยกันสร้างพื้นที่ป่าบริเวณใกล้เคียงที่ประกอบพิธีกรรมเพิ่มเติม มีการประชุม กำหนดข้อห้ามและข้อปฏิบัติต่างๆที่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้พื้นที่ป่าจึงได้รับการรักษาจากผู้คนในชุมชน และแสดงถึงพลังทางสังคมต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

References

- ประวิทย์ ตันตลานุกุล. (2552). **ตำนานวัดบ้านแปะ(วัดราชวิสุทธาราม)**. เชียงใหม่: หจกเชียงใหม่ โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สร้อยดี อ่องสกุล. (2560). **กษัตริย์ล้านนาเชียงใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- ฮันส์ เพนซ์และคณะ. (2550). **ประชุมจาริกล้านนา เล่ม 12 จาริกเชียงใหม่ ภาค 4**. เชียงใหม่: สารกวีการพิมพ์.
- วรรณ คำปวนบุตร. 2560. **อาณาจักรล้านนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.baanjommyut.com /library_2/extension-4/lanna_kingdom/index.html [12 ตุลาคม 2560].
- สัมภาษณ์ พระครูสุจิตปัญญารัตน์. เจ้าอาวาสวัดบ้านแปะ. 18 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ นายไพรรณ สมใจ. ผู้ใหญ่บ้านบ้านแปะ. 18 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ นายวิชาญ ไชยวรรณ. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 13. 18 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ นางสาวอภิรดี เตชะศิริวรรณ. นักวิจัย. 18 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ นายก่องแก้ว ตาบุญใจ. ผู้ดูแลจาริกหาเงิน. 18 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ ศ.ดร.สร้อยดี อ่องสกุล. ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ประจำศูนย์ล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 30 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ ดร.สรารุณ รูปิน. อาจารย์คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 18 มกราคม 2562.
- สัมภาษณ์ นายศรีเลา เกษพรหม. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่. 30 มกราคม 2562.